

Csodaszép parókák

Tartós ondolás (Dauerwellen) és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly

hölgyfodrász
Budapest

VI. Andrásy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

minden festőművész

Képeit.

BUDAPEST-IV.

KAROLY KIRÁLY UT 28 • GERLÓCZY-U.5

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cégneküli levelezés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálszszövöde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

LEGEREDMÉNYESEBBEN közvetít házasságot Sáfrán Jenő, Miskolc, Széchenyi u. 57.

SUCHE für schönes junges Mädchen, חתונה בנות einen ש בחורית der vorzüglicher בעל תהלה ist. Es wird demselben gesichert ein Posten, der 800 P monatlich trägt. Mitgift 4000 P. Briefe unter מושלמת an die Redaktion.

BUDAPEST tőszomszédságában fekvő városban, saját házában lakó özvegy, nyugdíjas állami tisztviselő nőszülte. 50—55 éves, vagyonos, vagy nyugdíjazott, gyermektelen özvegy, ki szigoruan kőser háztartás vezetését érti, írjon sajátkezű aláírással „Előkelő” jeligére e lap kiadójába. Közvetítők kizárva.

CIPŐÜZLETET

rendeznék be 20—25.000 pengős árúraktárral, 6-8000 pengő tőkebefektetéssel. Tőke garantálva. Érdeklődők „Nyugodt megélhetés” jeligére a Zsidó Ujság kiadóhivatalához forduljanak.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrásy-ut 38.

I. em. Párizsi Áruházal szemben. 25 éves működés. **Hajszálak** kiirtása arcról, karról, szepőlök, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — **Szemölcsirtás.** Arcpótlás, bérletrendszer. — **Miracle** hajeltávolító szer szétküldése utasítással. Minden eddigit felülmúl! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

Weisz Mór orthodox כשר sütődéje

keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levestészta a legújabb gyártmányaim.

Gyors és pontos kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

KERESEK kimondottan szép, intelligens, 22 éves hugom részére házasság céljából oly vallásos fiatalembert, ki jó hanggal rendelkezik és nálam a *sechitót* megtanulná. Fiatal özvegy nincs kizárva. Jelige: „3000 pengő”.

SUCHE für intelligente Witwe חתונה mit einem Kinde, Geschäftstüchtig, 33 Jahre alt, passende Partie. Briefe unter חתונה an die Redaktion.

INTELLIGENS orth. zsidóleány, házvezetőnői vagy hasonló alkalmazást keres. Cím kettőslapon a kiadóban.

4 KÖZÉPISKOLÁT végzett, fiatal zsidó úrleány elárúsítónői állást vállal. Jelige „Szombattartó”.

BOCHEROK FIGYELMÉBE! Nagyon érdekes nyomtatott purimspielhoz keresek viszonteladót, vagy bizományost. Cím kettőslapon a kiadóhivatalnál.

VOLT TALMUDISTA, álefbész, chiümes-rasi gemóre tanítását vállalja, esetleg mint házitanító üzletben is segédkezne, teljes ellátással és szerény fizetéssel. Cím: Altmann Nándor, Tiszalök.

VIDÉKRE keresek vallásos leányt, ki a háztartásban teljesen jár. Ajánlatok „sabosz tartó” jeligére a kiadóba kéretnek.

JÓ SZAKMÁHOZ intelligens társnőt keres szlovenszki fiatal szombattartó leány. Cím a kiadóban.

SZÉP papírhéju diót á 84 fillérért, postacsomagban is szállít, utánvételt mellett, Mandl Márton Gyöngyös.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Budapest, 1930 december 5
5691 Kiszlöv 15

40 fillér

VI. évfolyam 48. sz.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ב"ה

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לייב

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Választási és egyéb plakátok

A zsidóság viharvert történetében az olyan korszakokat, amikor külső erőszakkal akarták a hiveket az ősi hitük elhagyására kényszeríteni, azzal a névvel illeték: „*sáasz hase-mad*”, az elpártolás ideje. Ilyen vérzivataros időben akadtak egyesek, akik gyengék voltak a vértanúság vállalására és hitszegők lettek. A XIX. századnak közepe óta, amikor az elnyomás durva módja tűnőben volt, a „*semad*”, a kitérés állandó tünet lett. Valahogyan megvalósult a zsidóságon is a vándor meséje, aki tudott ellentálni a nagy szélnek, mert beburkolódzott a köpenyegébe, de a nap tüzes heve legyőzte s levetette köpenyegét. Statisztikák készültek a zsidóság e vérvesztéseiről, de tulajdonképpen pontos adatokat ezek sem nyújtanak. De, hogy például az egész pesti lakosság mennyire át van utatva kitértéktől, erről tanúságot tehetnek minden uccasarkon a választási plakátok. Minden listán vannak kikeresztelkedett zsidók és így tulajdonképpen a budapesti zsidóságnak passzív kellene maradni a választásnál — elvben. Mert gyakorlatba át nem vihető ez a passzivitás, amely egyenlő volna a zsidóság mai helyzete megváltoztatására irányuló minden remény feladására.

De ha már bele kellene törődnünk abba, hogy minden listán a zsidóság mesümedokra is szavaz, nem szabad provokálóan eljárni. Ilyen provokáció volt például pár évvel ezelőtt, amikor a kongresszusi pesti izr. hitközség elöljárósága vezette a béketárgyalásokat, dr. Váoszonyi Vilmos és a kitért báró Sztérenyi között és amikor a neológ organum a kitért báró lipótvárosi mandátumának propagandát csinált. A jelenlegi választásoknál valamivel tapintatosabban jártak el a felekezeti lapok s semleges álláspontra helyezkedtek. Annál feltűnőbb s kirívóbb volt tehát az a fel-

szólítás, amelyet a neológ hitközség tagjai kaptak „kedves zsidó testvérek” megszólítással, s amelyben meghívják őket egy politikai párt nagygyűlésére. A gyűlés egyik résztvevője, egy ügyvéd s egy zsidó lap szerkesztője, kikelt az ellen, hogy a zsidó választókat hittestvéri minőségben hívják meg egy oly lista érdekében, amelyen kitérték szerepelnek. Jellemző a helyzetre, hogy amilyen nagy tetszést aratott ez a felszólalás az egyik oldalon, oly felzudulást keltett a másik oldalon az érdekelteknek, akik tiltakoztak az ellen, hogy a felekezetieskedést bevigyék a politikába, holott ép ők voltak azok, akik a zsidó hittestvéreket invitálták s elfelejtik azt, hogy felekezetieskedés az volna, ha született keresztény jelöltek ellen történt volna a felzudulás, ami valóban nem történt meg.

A választási plakáton kívül más plakát is beleilágít a mai névleges zsidóság lemorzsolódására. Mindehett olvassuk pl. a „mese a benzinkutról” c. film falragaszát. És pesti zsidó körökben ezzel kapcsolatban igen jellemző kis történetet beszélnek. Adva van egy pesti háziúr, aki a kommunben a bekövetkező ellenforradalmi pogromveszély elhárítására kitér a leányával együtt. A leány megismerkedik egy ifjával, eljegyzés készül, de az ifju nem akar egy mesümedost elvenni. Mit volt mit tenni? Sétá vissza a mikvóba és azután a zsidósághoz. A készülő eljegyzés azonban elmaradt. Idők múltán egy benzinkut-vállalat főembere személyében egy jó partie akadt. A benzinkutas azonban már előbb elhagyta a zsidó ősi hit előkútját s mint vallásos keresztény ember, hallani sem akart arról, hogy másvallású felesége legyen. Mit volt mit tenni a leánynak? Visszatért elhagyott uj-hitéhez s megint kikeresztelkedett. Ez a „mese a benzinkutról” sokszor ismétlődik. A

biblia szavával élve „én bájisz aser én som mesz”, nincs oly neológ család amely e csapástól mentes maradt. Mit lehet ez ellen tenni? Nehéz probléma, mert radikálisan lehetne csak rajta segíteni. Bele kellene vésni minden tudatába, hogy a miczvók gyakorlása nélkül nincs zsidóság. Élni kell a zsidóságot minden nap, az élet minden viszonyában, különben előbb-utóbb „*ה*” a *semad* következik be. Nem használnak itt felolvasások, kulturösszejövetelek, mert ez mind csak kis tapasz az elmergesedett rákos sebre. A jótékonykodás kifejtésével sem vagyunk képesek a zsidóságot megerősíteni, aminek ékes bizonyítéka, hogy Pesten több jótékonyági intézménynek vezetésében sokan szerepelnek, akiknek családjában grasszál a hitelhagyás. Az a kis ájtatoskodás, amelyről a pesti neológ templomok zsufoltóságával kapcsolatban beszélnek, sem ment meg a kitéréstől. Nyílt titok, hogy a neológ templomok *kadis*-mondói között mindig akadt egy-egy kitért. A kitérés a társadalmi nyomás idezi elő s ezért az ellenszere csak a zsidóság iránti nagy ragaszkodás lehet, amelynek egyetlen bevált módszere a *vallástörvény szigorú betartása* s az ebből kiáradó erkölcsi fegyelem minél nagyobb mértékben való érvényrejuttatása. „Boldog az az ember, aki mindig fél, de aki megkeményíti szívét, vészbe jut” (*Asré ódom me-fachéd tómid, úmakse libaj jipajl bero*). A böles király e szavát kell szem előtt tartani az orthodox zsidóságnak. Nem szabad elfásult s megkeményített szívvel nézni a zsidó élet cudarságait, nem szabad beletörődni a *semad*-járványba, hanem félni kell tőle, féltünk kell saját házunkat s a szükséges óvintézkedéseket megtenni. Így fognak bennünket az uccákon olvasható falragaszok is tanítani zsidó kötelességeinkre.

Orthodox problémák

Kecskemét, dec. 3.

A Zs. U. egyik utóbbi számában figyelemreméltó sorok jelentek meg az orthodox különállási elv kidomborítását illetően.

Mindig jóleső érzés tölt el, valahányszor az orthodox zsidó közélet előkelőségeit megszólalni látom a lap hasábjain. Ime mégis vannak, akik az orthodoxia e szerény, de szerény munkását, a Zs. U.-ot soraikkal támogatják és súlyt, értéket kölcsönöznek az egyébként gyengén pártfogolt és magárahagyott harcoknak.

„Vissza a Keszáv Szajfer ideológiájához” harsogja a cikkíró, akit a Zs. U. névtelenül „előkelő orth. hely”-nek nevez. És hibáztatja, hogy a mai ifjúság nem sokat, illetve nagyon keveset tud a Keszáv Szajferről és szükségesnek látja, hogy az orthodoxia válaszfalai megerősítsenek, mert sokhelyütt a neológiával való összeolvadás veszélye fenyeget immár.

A megerősítés módját azonban csak hézagosan érinti az említett cikk írója s éppen ezért bátorodom egynehány megjegyzést tenni.

Nézetem szerint az orthodoxiának legelső sorban is szakítani kellene az eddigi kényelmes strucepolitikával, mely előbb-utóbb a vallási élet eltespedéséhez vezet s melynek folyamán az, hogy némely orthodox hitközség csak címében az, de intézményeiben, vallási berendezkedésében némelykor mögötte marad akár melyik jobb neológ hitközségnek, és ebben — szerény véleményem szerint — mulasztás terhel minden orthodox embert, akinek súlya és tekintélye van irányítói pozíció elfoglalására, de nem teszi azt meg túlzott konzervativizmusból, esetleg előkelő nemtörődömségből.

Elismerés illeti a Központi Irodát, amely legutóbb is megmutatta, hogy mennyire szívén viseli a tanulni vágyó hócheremzedék sorsát és a vallási élet terén tett egyéb intézkedései és berendezései más országoknak is mintául szolgálnak. De vajjon ki van-e már merítve minden alkalom?

Vajjon van-e arra hivatott szervünk, mely a hitközségek vezetését időközönként felülvizsgálná és öröközne azon, hogy a hitközségi vezetők vallási terén is mintaképei lehessenek a tagoknak, hogy csak szombattartók és jámbor egyének legyenek az orthodox hitközségek vezetői és irányítói?

Van-e szervünk, mely ellenőrizné

a hitoktatás s különösen a középiskolai hitoktatás megfelelő voltát?

Van-e, aki a leánynevelés kényes, súlyos és immár aggasztóan sürgős problémájával foglalkozik? Van-e arra hivatott szerv és nyújt-e ez kellő támogatást egy olyan intézménynek, amely célul tűzte ki a jövő leánynemzedék részére megfelelő intelligenciával rendelkező lányokat, tanítónőket, esetleg előadói képességgel rendelkező polgári asszonyokat kiképezni?

Van-e arra hivatott szerv, amely szeretettel a hónap végén az ifjú korát élő orthodox sajtónak és azt úgy szellemi, mint anyagi támogatásban részesítené (Az utóbbi fontosabb. — Szerk.) és ne más elvű sajtónak nyújtson reklámot, díszít és súlyt orthodox szellemű cikkekkel és interjúkkal?

*

Az itt felsorolt dolgok megvalósításával magától oldódna meg az orthodox elv megerősítése.

Mindezek mellett van azonban egy gyakorlati jelentőségű tanácsom is. Reprodukáltasson a Közp. Iroda egynehány száz Keszáv-Szajfer-fényképet és küldje szét a hitközségeknek, tanácstermekben, chéderekben való kifüggesztés végett s a kép alatt röviden szövegezze meg a Keszáv Szajfer érdemeit az orthodoxia létesítése körül, hogy azt mindenki egynehány szóból is megértse. Nyomasson továbbá hirdetményeket, amelyekben a kongresszusi eseményeket közölné és hogy az akkor felállított tilalmak ma is érvényben vannak.

Egy kissé modernebb és agilisabb ügyvitellel sokat lehetne e téren elérni.

Abrahám Márton.

A londoni zsidó-negyed harca a kormánnyal

Érdekes és jellemző választási gyűlésről jön Londonból értesítés. London zsidónegyedének, a Whitechapel (olvasd: „Vájtcepl”) parlamenti képviselőt választ, mivelhogy az eddigi képviselő elhunyt. Jelöltet állított a kormánypárt, azaz a munkáspárt és a konzervatív párt. Az utóbbi párt jelöltje érdekében lord Melchett, az angol város nyílt levelet intézett a zsidó választókhoz s felszólította őket, hogy ne választák meg annak a kormánynak je-

lőltjét, amely a zsidóságot oly súlyosan megsértette a palesztinai kérdésben. A kormánypárti jelölt azzal agitált maga mellett, hogy az ő támogatására a zsidó munkások palesztinai vezetői eljönnek a gyűlésre és beszélni fognak mellette. Ez a körülmény rendkívül sok embert csődített a gyűlésre. Még nem hangzott el egy beszéd sem, de az összegyűlt tömeg azt kiabálta: „Labour-jelöltet (munkáspárti) nem támogatunk, Whitechapel sohasem fog többé munkáspártit választani, a kormány elárult bennünket.” Valahányszor egy kormánypárti képviselő az emelvényre ment, felhangzott a szó: „Lemondani! Lemondani!” Végre sikerült Snell képviselőnek, aki a Shaw-bizottságban oly nyomatékkal sikra szállott a zsidó érdekekért, egy kis esendőt teremteni. Arra kérte a zajongó tömeget, hogy hallgassák meg őt, aki mindig a zsidóság jogait védte. Hagyták beszélni egy kis ideig, de közben kiáltották, hogy a meghallgatása az ő személyes érdeme, nem pedig a pártja iránti rokonszenv. Mikor azonban beszélni kezdett a kormány palesztinai politikájáról, vége volt a rokonszenvnek, nem akarták meghallgatni, óriási botrány támadt, székek repültek a levegőben és a képviselőnek el kellett hagyni a termet.

Valamivel jobban járt Marcus zsidó képviselő. Addig kiabálta, hogy ő elítéli a Fehér-könyvet, amíg csend támadt. Megkezdte a beszédét, de folyton közbeszóltak, hogy beszéljen a kormánynak a Jewish Agency-vel való tárgyalásairól. Erre kijelentette, hogy meggyőződött a kormány jóindulatáról, nem azért húzódnak a tárgyalások, hogy közben Whitechapel válasszon. Módjában volt beletekinteni a kormány legújabb, megjelenendő nyilatkozatába s úgy tartja, hogy alkalmas lesz a zsidó közvélemény megnyugtatására. Beszélt azután a munkáspárt főtájkára, aki hangsúlyozta, hogy a kormány egyik baklövése a Fehér-könyv közzététele.

A csarnokból kiszorult tömeg ezalatt szabad ég alatt tartott nagy mitinget, amelyen az összes szószok szidták a kormányt s felszólították a választókat, hogy vagy a munkáspárt ellen szavazzon, vagy pedig tartózkodjék a szavazástól.

Ezek után kíváncsian várják egész Angliában, vajjon kit fognak Whitechapel zsidó proletárjai s kispolgárai a parlamentbe választani, a munkáspárti jelöltet, vagy a konzervatív lordok kandidátusát?

Megalakult Pápán a קהל עדת ישראל Háromnapos béketárgyalások eredménye

— Saját tudósítónktól —

Mint a Zsidó Ujság a múlt számában megírta, a pápai hitközségi viszályok békés úton való megoldására vasárnap Pápára utaztak dr. Reiner Imre, a Központi Iroda jogtanácsosa és Schwarz Izidor (Győr), a Központi Bizottság tagja.

A tárgyalások kedd estig tartottak, melyeknek folyamán mindkét párt a béke szükségétől áthatva, a legmesszebbmenő jóakarattal törekedett kölcsönös békés megállapodásokra jutni.

A megegyezést kedden este írták alá s főbb pontjai a következőket tartalmazzák:

1. A „kehal adasz jiszról” megalakulnak nyilvánítatik, melynek

alapszabályait mielőbb felterjesztik az Iroda útján a minisztériumhoz.

2. Az erről szóló megegyezést az anyahitközség és az új imaegyesület külön-külön közgyűlése elé terjeszti, ratifikálás végett.

3. Az imaegyesület tagjai az anyahitközségnek fizetnek adót; viszont utóbbi tartozik az imaegyesület bizonyos meghatározott összeggel szubvencionálni.

4. A hitközség főrabbija Habermfeld rabbi lesz, a „kehal adasz jiszról” rabbi: Grünwald Jakob, volt bánffyahunyadi főrabbi.

5. A rituális ügyekben a felügyeletet egységesen Grünwald rabbi gyakorolja.

A gazdasági válság és a zsidó felfogás

Nové Zámky (Érsekújvár), dec. 3.

Egy csehszlovákiai tanár, a mostani súlyos gazdasági válsággal foglalkozva, többek közt a következőt mondta: Ugy a fizikai, mint a szellemi munkások közt naponként emelkedik a munkanélküliek száma. Először, mert a nagyközönség fogyasztóképesége kisebbedik, másodsor a gépek száma nagyobbodik, ezáltal sok ember feleslegessé válik. Ezen csak úgy lehet segíteni,

ha a munkaidőt megrövidítjük, ezáltal a kevesebb foglalkozást több munkás közt lehet megosztani. Azonban most egy új probléma jut előtérbe: Mit fog ez a sok ember — úgy a fizikai, mint a szellemi munkás a sok szabadidejével csinálni? A kávéházban üljön, vagy otthon a kályha mögött? A moziba járjon, vagy az uccán kószáljon? ez mind olyan foglalkozás, mely az ember méltóságának nem felel meg. Azért kívánatos, az emberiséget úgy nevelni, hogy az a szabad idejét kellőleg felhasználja, azt méltóan értékesítse. Az ember legjobb foglalkozása — így mondja a tanár tovább — hogy folyton, szakadatlanul a saját nemesítésén és tökéletesítésén fáradozzék. Erre a célra egy ezzel foglalkozó iskolatípus berendezését ajánlja.

Ez a fejtegetés, mint valami újdonság hat a nagyközönségre. Azonban a hitű zsidóság előtt egyáltalán nem új, azt már több ezer éve nemcsak ismerte, hanem meg is valósította ezt a felfogást. Így tanítják bölcsen: „jó a Tóra tanulása a világi hivatással, mert e kettővel való foglalkozás elfeledtetni a bűnt.” Bölcsenek át voltak hatva azon tudattól, hogy az embernek az az élet-célja, hogy testét, lelkét nemesítse és tökéletesítse. Ezt pedig csak a Tóra tanulásával, a tanultak megvalósításával érheti el. Azért rendeztek be mindenütt, mindenki számára tanházakat. Több hitközségben most is úgy van. A közönség nagyobb része hivatásával van el-

Menóra-ujdonság!
Moajz czür játszó zeneszerkettivel, masszív rézből, gyönyörű kivitell, 3 kg. súlyban, 42 pengő.
Olcsóbb kivitelek nagy választékban.
SCHLESINGER JOS. könyvkereskedése
Budapest, Király ucca 1.
Tel. J. 414-97.

Laskasütőgépeket és berendezéseket

legmodernebb kivitelben gyárt
FRIEDLIEB MIKLÓS
különleges laskasütő gépek gyára
Budapest, VII. Nyár-utca 16. sz.
Telefon: József 345-48.
Árjegyzéket és költségvetést legmodernebb gépeimről díjmentesen küldök.

foglalva, de mielőtt abba kezd, miután már azt befejezte, a templomba, vagy a bészhamidroba megy valamit tanulni. Egyik csoport a hetizakaszt tanulja, a másik a Kicür Sülehon Örüchot, itt gemoret, ott tenacht vagy misnájoszt adnak elő. Minden zsidó, fiatal vagy öreg, egyszerű, vagy intelligens, tanult vagy tudatlan tanulhat, nemesítheti lelkét, tökéletesítheti magát, elérheti az emberiség legmagasabb fokát, ha — akarja. Így van ez a munkanapokon, hát még sabosz és jomtov idején, mennyit kell és mennyit lehet akkor a Tóranulással foglalkozni!

Ha már tőlünk távol álló körök is rájöttek arra, hogy az embernek más is a léte célja, mint csak az, hogy egyék, igyék és szórakozzék, akkor nekünk zsidóknak nincs mentésünk, hogy ne ezen nézetet valljuk és — ne ezt valósítsuk meg. Szervezzünk mindenütt, még a legkisebb faluban is tanulási alkalmat, hogy mindenki tanulhasson, vezetőink pedig világosítsák fel a közönséget, hogy az igazi boldogság útja, az élet igazi tartalma csak a zsidó tanuláson keresztül vezet. Löoy Herman.

ספר מקורה שהרה

על שויע יוד ה' מקואות מהאון האדיר מאוהין מדן משה וציל בן ההין מריה עמרם נרנוואלר אנדקק חוסט יעיא בעהמים עונת הבושם. והוא ביאור רחב ונפלא על שויע יוד ה' מקואות נרנס עם הפנים מהבר ורמיא ומביב לו על כל סעף וסעף תלי תוליס של הלכות ופלפולא הריסתא נחוץ מאד לכל רב ומורה ולכל מאן דעסקין באורייתא. ובראש הספר פתיחה גדולה נקרא בשם אנדות אונו דברי אנדה המושכן לבות בני אדם נחוץ לכל רב מנוד המשוך, גדול ככמות מחוקק רשיו עמודים בכריכה נאה ושה ומחורו 5 פעננא. המחור משתלם בראש להשוני אצל בן המחבר המויל:

Rabbiner Zoltán Grünwald,
Uzhorod (Ungvár) Radvanská-u. 21.

Német zsidó dolgok

Küzdelmes gazdasági perspektíva. — Béke propaganda. — A német-
ezredes és hős magyar-zsidó katonák. — Felekezeti furcsaságok.

— Saját tudósítónktól —

A német zsidóságban állandó a forrongás, a feszültség, de az — élet is. Azt a fásultságot és reményvesztettséget, amelyet több európai zsidó közéletben tapasztalunk, nem lehet annyira észlelni. A gazdasági helyzet természetesen nehéz, sőt tekintettel arra, hogy a németek mindent elméletileg megmagyaráznak, rendszereznek, és a jövőt illetőleg sem engedik az illúziót feltámadni, tulajdonképpen súlyosabb is, mint máshol, ahol a zsidó tömegek egyik napról a másikra hirtelen javulást remélnek. Hogy milyen alaposan fogják meg a németek a problémát, erre példát ad egy most megjelent és a zsidók gazdasági tevékenységéről szóló könyv (Zielenziger: *Juden in der deutschen Wirtschaft*). A könyv felvonultatja a német közgazdasági élet meghalt nagyjait (Rothschild, Bleichröder, Rathenau, Ballin) s még élő reprezentáns alakjait (Wassermann, Goldschmidt, az orthodox Aron Hirsch) s kimutatja, milyen sokat köszönhet nekik Németország. A könyv bevezetésében azonban a nagyok mellett meglátja a kisebb zsidó vállalkozót, önálló kereskedőt. Megállapítja, hogy a német zsidóság az új békeszerződés értelmében Elzász s Pózen elszakításával 10%-ot veszített lélekszámából. Az infláció az egész zsidó középosztályt legyengítette. A kis vállalkozások beletorkolnak nagy koncernekbe és a 20 év előtti zsidó vállalkozóból alkalmazott lesz. Illetőleg csak lenne, de a nagy állami, gyári s banküzemek csendes bojkottal kiszorítják a zsidót. A zsidó alkalmazottnak nincs már az a reménye, amely megvolt az apjának, hogy önállósítja magát. Ime a nagy s kétségbeesett dilemma: a kapitalizmus új rendje alkalmazotti minőségre szorítja, de alkalmazást nem kap.

Hogy a gazdasági viszonyok nagy elkeseredettséget szülnék, azt a németországi képviselőválasztások mutatják, amidőn a háborút hirdető fasisztákat választották meg oly megdöbbentő számban. A háborús mentalitás ellensúlyozására nagy mozgalom indult meg a béke eszméjének propagálására. A béke-munkában a német zsidó szabadkőműves páholyok, a Benaj Berith, nagy tevékenységet fejtenek ki. Legutóbb

nagy propagandagyűlés volt, amelyen egy katolikus szerzetes Stradmann páter beszédet tartott, rámutatott arra, hogy a Népszövetség törekvései azért nem vezetnek célhoz s azért nem eredményesek, mert mindegyik állam szabad hátsóajtót akar magának nyitva hagyni háború viselésére. Ezért kell az összes vallásoknak összefogni, hogy az igazi békét hirdessék. Oly fórumot kell megalkotni, ahol az államok igazságos követeléseiket s törekvéseiket háború erőszakossága nélkül is elérhetik. E tekintetben a zsidóságra nagy feladat vár. A katolikus páter után több zsidó szónok fejtegette a „*sólajm*”, a béke eszméjét, mint a zsidó prófétaság egyik világmegváltó ideáját.

Addig azonban, míg ez a gyönyörű kor bekövetkezik, bizonyítani kell azt is a zsidóknak, hogy verekedni is tudtak a világháborúban, különben azt fogják híresztelni róluk, hogy gyáva defetisták s destruktív, hazafiatlan pacifisták. Ehől a szempontból igen szép és igaz, amit a baden-badeni vezérkari ezredes, Edmund Alexin írt a magyar képviselőháznak vitézi vitájáról. Saját tapasztalatai alapján a leggyönyörűbb bizonyítványt állítja ki a magyar-zsidó frontkatonák hősiességéről. Ők voltak intelligenciájuknál fogva az egyes kisebb egységek vezetői. Ő nekik köszönhető, hogy ellenséges áttöréseknél sokszor visszahozták az általa vezényelt di-

vízióknak elveszettnek, illetőleg elszakítottak vélt embereit. Az első sorokba vezényelt zsidó telefonisták intelligenciájuknál fogva rendkívül sok szolgálatot tettek.

Azzal végzi a cikkét: „Mint öt osztrák-magyar divízió volt vezérkari főnöke, a zsidó katonáknak a legkitűnőbb bizonyítványt állíthatom ki”.

A világháború utáni 12-ik évben a német zsidóknak fokozottabb mértékben kell harcolni az antiszemita támadások ellen. Ezt a védelmi munkát a „Centralverein” végzi már évtizedek óta. De mivel vezetősége egyoldalúan szélső neológ s asszimiláns, a berlini hitközség cionista frakciója azt hangoztatja, hogy ezt a védelmi harcot ne egy egyesület, hanem a hitközségek küzdjék végig. Ez is egyike a kérdéseknek, amelyeket a berlini hitközségi választási gyűléseken pertraktálnak. A választás rendkívül élesnek ígérkezik. Mindenesetre jót tesz ez a választási élénkség. Rávilágít a német zsidók vallási életének sivárságára. Így például meghalt a multkor egy Schaffer nevű gimnáziumi professzor, aki elégettette holttestét. Az elégetés előtt nagy beszédet tartott a zsidó reform-lelkész és — több úggyevezett rabbi. Egy másik eset: A technikai főiskolán kineveztek egy Chájesz nevű professzort, aki nem vesz részt semmiféle zsidó munkában, holott déd-unokája ama R. Cevi Hirsch Chájesz zolkiewi rabbinak, akivel még a Chaszam Szajfer levelezett.

Régóta hátralékban levő 1. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szíves beváltását.

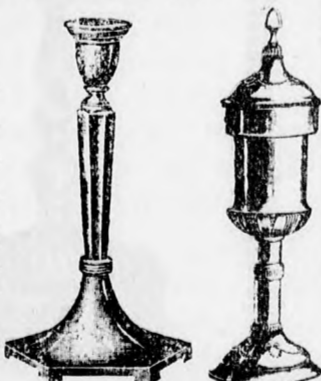
Heiden Leó

ÉKSZERESZ ÉS ÓRAS
Budapest, VII., Király ucca 21.

TELEFON: JÓZSEF 381-10

Valódi ezüst gyertyatartók,
menórák, beszomim-tartók,
eszrogdobozok, szédertalak,
serlegek nagy választékban.
Alkalmi és nászajándékok
brillians arany és ezüst
tárgyakban, dús választék!
Olcsó gyári árak!

Engel Nándor és Fia

POSZTÓ-, SZÖVET- ÉS BÉLÉSÁRUK ÁRUHÁZA
Budapest, V., Vilmos császár-ut 2.

Eladás kicsinyben is
nagybani árak mellett

Telefon: Aut. 801-29.

Az erdélyi orthodoxia életéből

A Szatmáron megjelenő „Zsidó Jövő” című folyóirat chanukai számában Gábel Sándor (Marosvásárhely) e kérdéstről hosszabb értekezést ír, amelyből a magyar orthodoxiát is érdeklő következő részleteket közöljük:

Az erdélyi orthodoxia első országos kongresszusát 1920 augusztusban Nagyváradon tartotta, amelyen a kormányt dr. Jonescu Péter, volt magyar miniszteri tanácsos képviselte; azonos azzal, aki a magyar kultuszminisztériumban a zsidó egyházak ügyeit egy emberöltőn keresztül vezette s így a zsidó kultuszügyekben a legteljesebb jártassággal bírt. Ez a kongresszus hívta életre az orthodox központi irodát, mely-

Üzletáthelyezés!

30 év óta fennálló üzletemet
Kertész ucca 43. sz. alól
VI., KIRÁLY UCCA 58.

szám alá helyeztem át.

Telefon: Aut. 240-85.

SEIDNER LIPÓT

posztó, divatszövet és szabókellé-

kek áruháza
Billiárd, játékasztal- és íróasztal
posztók. — Ebédlőasztal, padló
és dekoráció filcek.

A Chaszam Szajfer mint pénzkölcsönző

— Legéndaszere történet —

Az itt következő történetet a Chaszam Szajfer fia, Rabbi Simajon krakkói főrabbi mondta el egy rokonának, akinek köréből most közölte egy pozsonyi lap.

Egy szép napon belép a Chaszam Szajfer szobájába feldult ábrázattal a hitközség egyik vezető embere. Rövidesen bevallja, hogy teljesen tönkrement s egész parnószeja attól függ, hogy még egyszer megkísérleje szerencsésjét a nagy vásáron, amelyhez azonban száz forint szükséges, amely összeg felett nem rendelkezik a vagyoniilag összeomlott. A Chaszam Szajfer előbb erősen leszedja kislelküskéje miatt a kétségbeesni akarót, majd előveszi a szükséges összeget s áldással utnak bocsátja a hívőt.

A nagyvásár négy hétig tartott és utána a megáldott örömtől su-

nek elnökévé a beszercei főrabbit, Ullmann Salamont választották meg. Az orthodoxia külön szervezkedését a kormány elismerte.

A központi iroda tevékenysége az első években természetesen arra szorított, hogy az orthodoxia különállását és autonómiáját kifejezetten dokumentálja. Ennek a munkának magában az orthodoxiában is voltak nyílt és aknamunkát kifejtő ellenségei. Hogy az erdélyi orthodoxia különállása befejezett tény, ez ma már nem képezi vita tárgyát.

Nagy körültekintést igénylő, valóságos diplomáciai érzéket megkövetelő, súlyos problémája az erdélyi orthodoxiának az *askená-zscefárd* kérdés végleges megoldása. Ezt a kérdést, amelynek már egy egész pro és contra-irodalma van és amely az orthodoxiának legsúlyosabb, legégetőbb kérdése, közös jóindulattal, óriási tapintattal és hozzáértéssel és mindkét tábor önzetlen engedékenységgel lehet csak megoldani.

A hitközségek és alkalmazottaik között felmerülő vitás eseteket intéző választott bírósági eljárás mai formája se ideálisnak, se igazságosnak vagy megnyugtatónak nem mondható és föltétlenül reformra szorul. Nem volna helytelen ezen fontos kérdés megoldására a legközelebb összeülő országos kongresszusa-

gárhoz arccal beront a nagy mester szobájába, ahol éppen két tanítvánnyal együtt buvárkodott a szent Tanban. Chaszam Szajfer egy ablakmélyedésbe vonja a boldogságát palástolni nem tudó hívét s beszélgetni kezd vele, sutogva ugyan, de a szobában levők hallhatták. A most már boldog hívő imígyen kezdé:

— Először is nagy köszönettel visszaadom a száz forintot. El sem mondhatom, milyen áldás volt rajta. A részletekről majd külön beszámoló, most még nem is voltam otthon, de ide eljöttem tartozásom kiegyenlítésére, de azért is, hogy a Rebbe nek köszönetem egy szerény jelét átadjam: egy kis gyűrűt.

A rabbi nevetve veszi kézbe a gyűrűt, forgatja jobbról balra, nézi, majd ujjára veszi, szakértően bírálja, csodálattal dicséri a drágakő nemes tüztét, gyönyörű szikrázását. Vagy öt percig tartott a gyűrű ide-oda forgatása s dicsérése. A két bócher rökönnyödvé hallgatja. Az egyik odaszól a má-

LAKODALOM
HOFMANNÁL
BANKETT

son egy állandó jelleggel felruházandó bírói testületet életre hívni, melynek összetételében mindegyik érdekelt fél garanciát lásson ügyének igazságos elintézésére. A hitközségi alkalmazottak rokkant és aggellátása, nyugdíjügyének kollektív rendezése elsőrendű fontossággal bír és sok jóakaratot, rátermettséget és szociális érzéket igényel.

Székely Jenő

női-, férfi- és gyermek-

fehértanú

és gyermekruha

különlegességek üzlete

IV., Petőfi Sándor ucca 9.

Telefon: Aut. 890-46.

Megnyílt Szombathelyen

szigoruan ארבה כשר

étkezde

EINHORN SIMON

Bélsikátor 3. (a forgóban)

a városháza épülete mellett.

Elegánsan berendezett pontos és

előzékeny kiszolgálás. Olcsó árak.

Lakodalmakat is vállal.

sikhoz: „Figyelmeztetni kellene a rebbet, hogy ez ribisz (kamat) volna, ami meg van tiltva.”

A másik tiltakozik ellene: „Hát elment az eszed, csak nem mersz a Mesternek ilyesmit mondani”. — Miért nem, felel az első, a gemőre is mondja: ahol az I-ten nevének megszenteltetéséről van szó, ott nem szabad hallgatni a rabbi iránti tiszteletből (*bemó-kajm sejis chilul hasém, én chajl-kim kóvajd leráv*). A másik azonban csitítgatja s arra kéri, hogy hallgassák a beszélgetés további folyását. A rabbi még vagy két percig dicsérte a gyűrűt, majd hirtelen a kereskedőhöz fordult:

— Ismétlem, hogy ilyen szép gyűrűt még soha életemben nem láttam s szívesen fogadtam volna, ha — öt héttel ezelőtt juttatta volna nekem. Így azonban soha nem fogadhatom el, hisz ez ribisz volna. Vigye haza, adja a feleségének, nagy és jogos öröme lesz belőle.

E szavak hallatára az előljáró a fejéhez kapott e szavakkal: Mi-

A régi mádi főrabbi unokája a Vatikán könyvtárában

Rómából érkezik a hír, hogy egy fiatal máramarosi talmudtudós: Fried Naftali a Vatikán világhírű könyvtárában végez a pápa legmagasabb engedélyével és a katolikus egyház vezetőinek asszisztálásával. Ez a hír önmagában is elegendő volna arra, hogy felkelte a világ zsidóságának érdeklődését az ifjú zsidó tudós iránt, aki a vatikáni könyvtárban összegyűjtött roppant értékű kéziratos tanulmányozásába mélyed el, hogy ezekről katalógust készítsen. A véletlen azonban úgy hozta magával, hogy ez a fiatal tudós a nyomorgó Máramarosnak éppen abból a falujából származik, amelyből a borsai rémség elindult. Az antiszemita mozgalom élén pedig az a Berinde nevű lelkész állt, aki ismeretesen a görögkatolikus egyház pásztorja és mint ilyen, ugyancsak a pápa fenhatósága alá tartozik. Különös szeszélye egyebár a véletlenek: amíg a pápa a vatikáni könyvtár munkatérképében az ifjú polányai zsidó talmudtudóssal vitatkozik óhéber könyvek eredetéről, addig Berinde lelkész a szeretet vallása nevében, amelynek ugyancsak a pápa a legfőbb helytartója, irtó hadjáratra uszít a polányai parasztek között.

Ismeretes, hogy a Vatikán könyvtárában a hosszú évszázadokon keresztül igen sok értékes mű gyűlt össze a világ minden sarkából. Az újtestamentum alapjának a bibliát tekintik és a vatikáni könyvtárban előkelő hely jutott a szentírás, a talmud és az ezek körül kifejlődött nagy irodalom termékeinek is. Így történt azután, hogy az idők folyamán mintegy 500 eredeti és nagybecsű héber kézirat került a Vatikán birtokába.

Elhambadtak Simoneus Assemani rosszul sikerült katalógusai

A XVIII. század közepén a Vatikánban Joseph Simoneus Assemanira bízta a héber kéziratos katalógizálását, miután megfelelőbb hebraistát nem találtak a keresztény tudósok. A katalógus 1756-ban nyomtatásban is megjelent volna, de egy különös véletlen folytán tűz ütött ki a nyomdában, leégett a nyomda és odavesztett a katalógusok legnagyobb része is, csupán néhány példányt sikerült belőlük megmenteni. Annak idején természetesen nagyon fájlalták a katalógusok elpusztulását, később azonban a zsidó kutatók rájöttek, hogy Assemani nem volt alkalmas a katalógus elkészítésére. Nem ismerte ugyanis a rabbinikus héber írást, így csak azokat a műve-

ket tudta átvizsgálni, amelyek kvadrátbetűkkel voltak írva. A rabbinikus betűkkel írt műveket vagy teljesen elhallgatta, vagy legjobb esetben a címüket jegyezte fel anélkül, hogy a szerzőről és a mű tárgyáról megemlékezett volna. De egyéb hibákat is követett el Assemani. Megtette például, hogy különböző műveket összevont és egyetlen cím alatt jelölt meg, vagy például, hogy a kommentárokat kommentált műveknek állította be.

שמן זית לתנוכה!

Valódi jeruzsálemi
OLAJFA OLAJ
Chanukára jutányosan beszerezhető
Baumann Dávidnál,
Károly-körút 7. I. 18.

„FAVORIT“

FEST — MOS — TISZTIT
VI., Paulay Ede-utca 51.
(Nagymező-utca sarok)
TELEFON: AUT. 270—14.

lyen rettenetesen nagy am hőőrecz vagyok én, hogy erre nem gondoltam. A mennyei atyánk úgy akarta, hogy ő fizesse meg a Rebbenek az ő jótéteményeért a jutalmat, emberi hozzájárulás nélkül. Most tehát ajánlom magamat köszönet nélkül s ajándék nélkül.

Miután elment, a két növendék odalépett s sokszoros bocsánatkérések után elmondták, milyen zavarban voltak amiatt, hogy a rabbi színleg elfelejtkezett a ribisz-törvényről. De most még mindig nem tudják, miért örült a rabbi vagy hét percig olyan nagyon az ajándéknak, amelynek visszautasítását bizonyosan már az első pillanatban elhatározta? A Chaszam Szaifér szeretettel nézett a kissé szepegye álló növendékeire, majd elérzékenyülve azt mondta:

— Kérdétek teljesen indokolt, de azt, amit tettem, az én megdicsőült mesteremtől tanultam. Rabbi Nőszon Adler frankfurti rabbitól. Elmondom nektek az esetet.

— Dalberg herceg az én mesteremnek tisztelői közé tartozott. Az ő egyik birtokán volt egy kis hitközség, amelyet megrágalmaztak a herceg előtt, aki rövidesen elrendelte a zsidók kiűzetését. A kis hitközség rettenetesen kétségbeesett, eszébe jutott Rabbi Nőszon s küldöttséget menezett hozzá, segítségét kérve. Chanuka szombatja előtti pénteken érkeztek a küldöttek. A mesterem a dologtól rendkívül módon megrendült és elsősorban érdeklődött a herceg holléte iránt. Megtudta, hogy *Gelnhäusen* környékén időzik. Szombat kimenetele után rögtön kocsi keresett, a már akkor öreg s törődött rebbe, mert az egész éjjelt át akarta utazni, hogy másnap a hercegnél lehessen. De az út elé nagy akadályok gördültek. Roppant szigorú volt a tél és az egész utat magasban befújta a hó. Az emberek rá akarták beszélni a rebbet az utazásnak másnapra való elhalasztására, de ez nem sikerült. Egyre azt hajtogatta, hogy a Tóra azt írja elő: nem szabad veszteg állni más ember életveszélyénél (laj száamajd al dam réachó) s így a

miczvót haladéktalanul teljesíteni kell. Végre engem küldött egy kocsiért, figyelmembe ajánlotta, hogy az ár mellékes, adjak annyit érte, amennyit kérnek. Így sikerült kocsit kapnom két pompás lóval. Én természetesen elkísértem. Mindig elkísértem utjain a mestert, mert akkor volt alkalmam az ő mérhetetlen tudását bámulni. Az egész *Sász-t* s kommentárjait könyv nélkül tudta s minden kérdésemre a legpontosabban tudott felelni.

— Beültünk a kocsiába. Sötét volt, hideg volt, de mi igazán nem éreztünk belőle semmit, olyannyira elmerültünk a tanulásban. Hány óráig mehettünk így, nem tudom, de egyszerre zökken egyet a kocsi, a kocsi leszállt a bakról, kinyitja a kocsi s azt mondja: nem mehettünk tovább, a lovak kimerültek s a hó egyre nagyobb lett. Én rettenetesen éreztem a helyzetet: késő éjjel az erdőben, egyedül, tehetetlenül. Mesterem azonban nyugodtan odaszólt a kocsisnak: „Kedves Johann, hagyja csak itt nyugodtan a kocsi, üljön föl az egyik lóra, lovagoljon be a faluba,

A katalógus több zavart okozott, mint amennyi segítséget nyújthatott

Assemani hibáit Steinschneider, a híres zsidó bibliografus igyekezett javíthatni. Nyilvánvaló volt azonban, hogy a katalógus több zavart okozott, mint amennyi segítséget nyújthatott volna a kutatóknak. A Vatikán azonban egy ideig eltekintett új katalógus készítésétől, sőt Assemani katalógusából Párizsban 300 másolatot csináltatott. Assemani ideje óta azonban számtalan új kézíráttal gazdagodott a könyvtár kézirattal gyűjteménye, úgy hogy a Vatikán mégis elszánta magát egy új katalógus megírására. Az előbbi

**Csodaszép
parókák**

Tartós ondolás (Dauerwellen)
és hajfestések. — Szolid árak!

Pock Károly
hölgyfodrász
Budapest
VI. Andrassy-ut 19
Telefon Aut. 199-10

sikertelenségen okulva, most már egy zsidó tudóst hívtak meg a kéziratos áttanulmányozására, az ismert frankfurti tudós, dr. *Freimann személyében*. Ez viszont a munka oroszlánrészét a polányai születésű, aránylag igen fiatal *Fried Naftalira* bízta, aki a régi mádi gaon unokája és *Schwartz József nagypárai egy-letti rabbi testvérgyermeke*.

Fried Naftali csodálatos karrierje

Éz a *Fried Naftali* az autodidaktikus érdekes típusa. Mindössze négy elemi osztályt végzett és a talmud emlőin nevelkedve, csiszolva tehetségét, éles eszével és vasszorgalmával igyekezett pótolni azt, ami tanulmányiból hiányzott volna. Dr. *Freimann* fedezte fel tehetségét és minthogy úgy az ő, mint az új héber irodalomban rendkívül jártaságról tett tanúságot, rábízta a katalógus elkészítésének feladatát. A fiatal polányai tudós így Frankfurton keresztül egyenesen Rómába juthatott, ahol a Vatikán költségén gondtalanul búvárkodhatik a neki oly kedves héber kéziratosokban. A Vatikán igen előzékeny a fiatal zsidó tudóssal szemben. Első ízben engedték meg neki, hogy kisebb katolikus ünnepek alatt is dolgozhassék. És ez nagyon sokat jelent. R. N. *Rabinovitz „Dikdiké Szaifrim“* c. munkájában elmondja, hogy milyen viszontagságokon kellett keresztül-

hozzon előfogatot, én az árát megfizetem, maga pedig külön öt forintot kap”. A kocsi így tett, mi meg beburkolódtunk bundáinkba s megint tanultunk. Ennekem oly rendkívül nagy szellemi megerőltetésbe került a rebbe gondolatmenetét követni, hogy nem is voltam ezen a világon, egyszerűen nem tudtam mennyi ideig ülhetünk a kocsi-ban, amikor csengetyűszó figyelmeztetett bennünket arra, hogy a kocsi visszajött.

— A kocsi újra befogott. Mesterem hirtelen kiugrik a kocsiából, oly hirtelen, hogy saruit ott hagyta a kocsi-ban s harisnyában ugrádozni kezdett a megfagyott havon. Én nem tudtam mire vélni ezt a különös dolgot, ijedelmemben utána ugrottam s behuvtam a kocsi-ba, hogy harisnyában ne táncoljon a hóban, de ő megint kiugrott s szólt nekem: „hát nem látsz te ott semmit” s odamutat az előfogat felé. Akkor láttam, hogy a derék kocsi — két ökörből álló előfogatot hozott. A rebbe természetesen visszaküldte Johann-t, elmondta neki, hogy a zsidónak nem

szabad oly kocsin menni, amelybe ló és ökör van befogva s így hozzon két lovat, természetesen még öt forintot ígért neki.

A kocsi elment. Én pedig félénken kérdeztem: „Rebbe, magyarázza meg, miért örült annyira a dolognak”. Rabbi Nőszon azt mondta: „Még kérdezed?” Hisz száz esztendőig élhetnék még a frankfurti zsidó utcában, de soha nem jutott volna alkalmam megtartani a Tóra ama parancsát: „ne szants ökörrrel és számmal együtt” (laj száchrajs besajr úvachámajr jáchdov), sohasem lett volna alkalmam l-t-e tilalma megtartásáért áldozatot hozni, mint a jelen pillanatban. Hát nem látod-e, hogy ez egész bizonyosan a Mindenható jutalma azért, mert oly annyira sietve útrakeltünk egy miczvó teljesítésére? A Teremtő most megtarthatjuk azt a miczvót, amelynek teljesítéséhez alig jut egy zsidó ember. Hát nem látjuk megvalósítva a bölcsök szent tanítását: „a miczvó igazi jutalma egy új miczvó” (széchar miczvó miczvó)? ...

KÓRHÁZBA IS
BESZÁLLIT
KÖSZTÖT,
(DIETÁS* IS)
HOFMAN
Revay-utca 4. Tel. 238-42

mennie, amíg a Vatikán megengedte neki, hogy az otlévő kéziratos tanulmányozza. A jámborletű dr. *Berliner* Ábrahámnak állítólag megtiltották, hogy a jegyzeteit tintával írja. A katalógus összeállítására körülbelül egy esztendő fog igénybevenni és a Vatikán nyomdájában német nyelven fog világot látni. *Fried Naftali* naponta érintkezik a pápával, ugyanakkor, amikor szülőfalujában, a magas hegyektől övezett Polyanában a pápa egyik pásztorja, keresztrel a kezében akadályozza meg, hogy teljes legyen a fiatal tudós hozzátartozóinak öröme.
Fleischer Lipót (Iemesvár).

**Legizletesebb
legjobb
legolcsóbb**

Weisz Jenő orth. כשר
kávészó és étkezéje
BUDAPEST, VII. DOB-UTCA 37
Hústalan menü P —.76
Húsos menü P 1,30

— Így szólt a rebbe. Szavai élesen bevésődtek lelkembe. l-ten megengedte neki az előbbi miczvó teljesítését is látni. A herceg kegyesen fogadta s kérését teljesítette.

— Fiaim — fejezte a Chaszam Szaifér — ez az eset negyven évvel ezelőtt történt és ez jutott eszembe akkor, amikor egyik hívem kamat fejében gyűrűt ajánlt nekem. Nagyon örültem neki, mert az én mesterem példája megismétlődött nálam. Mert mikor van egy magam-fajta embernek alkalma valakinek kölesön adni pénzt, mikor ajánlanak neki gyűrűket „ribisz” fejében? Forgattam a gyűrűt ide-oda, örültem neki, hogy életemben én is megtarthatom a szent parancsot: „Ne végy tőle uszortát és kamatot” (Al tikach méitaj nesech veszárbisz).

Az ifjak egyike, akihez szólt, fia, Rabbi Simajon volt, ő általa tudódott ki az egész történet, amely oly felejthetetlenül szívbe iródó módon illusztrálja azt, mit jelent l-ten tórájának engedelmeskedni örvendező áldozatkész-séggel.

HIREK

NAPTÁR

Sárosz Vajslách, Kiszlév 16.
Gyertyagyújtás (Bpest): 3 óra 45 p.
שבת kimenetele " 4 " 35 "
סוף זמן טריאת ששע : 8.45

— A PAKSI FŐRABBI Z. C. L. SIRKÓÁLLITÁSA hétfőn, december hó 8-án lesz. Több rabbi jelentette be eljövételét és nagy gyülekezésre számítanak.

— 30 MILLIÓT INVEZTÁLT A JOINT CSEHSZLOVÁKIÁBA. Mint Prágából jelentik, a Joint nevű amerikai segélyegylet 1921. óta 30 millió csehkoronát fordított külföldi jótékony intézményekre. Több iparkolót is fenntart, így például Kassán, Nagymihályon, Munkácson, Eperjesen. Szlovénkóban 380 árvát s Ruszinszkóban 482 árvát képeztetett ki.

— RABBI NYUGDIJAZTATÁS AKADÁLYOKKAL. Mult számunkban közöltük, hogy a bécsi nagy hitközség a nyugalomba ment Mayersohn rabbi helyébe Amerikából óhajtott kasrusz-dajont alkalmazni. Egyelőre azonban az a helyzet, hogy Mayersohn különféle követeléseket támaszt a hitközséggel szemben. A konfliktus már a napilapokba is belekerült.

— AHOL EGY ÁTTÉRTET VÁLASZTOTTAK TEMPLOMGONDNOKNAK. Lembergől jelentik: A Czeri Gileod nevű imaházban az elmúlt héten tisztújító közgyűlés volt, melynek során a templom egyik gondnokául megválasztottak egy Avrohom ben Avrohom nevű vasúti kalauzt, aki csak mintegy három évvel ezelőtt tárt át a zsidó hitre. Az áttért zsidó kalauz három év alatt annyira megkedvelte magát az imaház tagjai által.

— KILENCVEN ÉVESEK. A berlini újságírók neszora, dr. Izidor Kestán, november 24-én lett 90 éves. A berlini hitközség üdvözölte ebből az alkalomból — A Jewish Chronicle című angol zsidó hetilap most kezdte meg fennállásának 90. évfordulóját. A jubiléus folióirat az összes angolul olvasó zsidók kedvence lapja és igen előkelő orgánus.

— RABBIVÁLASZTÁSOK. A zürichi Agudas Achim egylet rabbi-jának választotta Lebovits Jiczchok Cevi csapi főrabbit. — A prágai hitközség dajoni teendőket megbízta Epstein rabbit Nagytapolcsányból.

— EGY AFGÁN HERCEG, AKI CSAK KÓSSERT ESZIK. Bécsből jelentik: Az elmúlt napokban Bécsben időzött Inajatalla afgán herceg, a trónjafosztott Amanullah király öccse, aki az egész idő alatt az Obere Donastrasse-i „Vinea“-féle orth. kóser vendéglőben étkezett. Az afgánok ugyanis roppant irtóznak a disznóhús élvezetétől s az afgán herceg, mint híthű mohamedán, a nagyobb biztonság kedvéért, inkább kóser vendéglőben étkezett. Mint elutazásakor mondotta, a bécsi kóser koszt nagyon jól ízlett neki s különösen a péntekesti halat nem győzte eléggé dicsérni. És borzasztóan kikelt ama zsidók ellen, akik a tiltott állatok húsból esznek.

— ZSIDÓBARÁT NEWYORKI POLGÁRMESTER. A newyorki zsidóság nagy tiltakozó gyűlést tartott, amelyen Walker newyorki polgármester is felszólalt. Azt mondotta: „Newyorkban több zsidó van, mint bármilyen városban a világon, de én a leghatározottabban kijelentem, hogy bárcsak kétszer annyi zsidó volna, mint amennyi van. Ez a szép vállomás meglehetősen elméleti értékű, miután Amerikában a bevándorlást erősen megszorító numerus clauzusos kvóta van, amely a zsidók ellen is a legkiméletlenebb szigorral működik. — Ép ily teóriában szép, de valóságban értéktelen bevándorlási meghívót közöl egy török újság. Törökországban ugyanis a türelmetlen nacionalizmus lehetlenné teszi a zsidók tevékenységét s azért a zsidó kereskedők egy része kivándorol, vagy kiutasítatik. E folyamat hatását érzik erősen a közgazdasági élet s ezért az egyik újság azt hangoztatja, hogy jó lesz már véget vetni a zsidó kereskedők kizsorításának, a másik pedig tulli-citálva hangoztatja, hogy meg kell nyitni az utat egy új zsidó bevándorlásnak.

— A DEBRECENI TIFERESZ BACHURIM egyesület tisztújító közgyűlésén megválasztottak: Weinberger Miksa elnök, Weisz Jenő és

Silber Jenő alelnökök, Gottlieb Jenő titkár, Neumann Sándor gondnok, Waldmann Jenő pénztáros, Edlis Arnold ellenőr, Mayer Sándor könyvtáros, Kupfer József jegyző.

— RABBIVÁLASZTÁS A PESTI IZR. HITKÖZSÉGEBEN. Vasárnap zajlott le az ősválasztás, amelynek célja dr. Hevesi Ferenc rabbinak való megválasztása volt. „Lezajlás”-ról csupán a megszokott szólamód kedvéért lehet beszélni, mert valójában a választás egész csendes volt, összesen pár száz szavazatot adtak le a hitközség 30.000 bekebelezett választói közül. Az összes leadott szavazatok „igen”-t tartalmaztak s a választás egyhangú volt. Megjegyzendő, hogy az új főrabbi karrierje a pesti rabbiság többi tagjaival összehasonlítva, páratlan. A két főrabbi 40 évnél idősebb volt, amikor megválasztották, a többi rabbi 50 éves koron túl érte a választás, míg az új rabbi összesen 32 éves. 1866-ban a pesti hitközség hitszónokká meghívta az akkor 24 éves dr. Kohn Sámuel, aki később főrabbi lett. — de rabbivá, ősválasztás útján, sohasem választották meg.

— NIEMIROWER FŐRABBI TILTAKOZÁSA. Bukarestből jelentik november 26-i kelettel: A Zsidó Parlamenti Club képviselői tiltakoztak a miniszterelnöknél az eddigi 10 milliós államsegélynek 7 millió lejre való redukálása ellen. Ugyanígy értelembe szökött fel a szenátus ülésén Niemirower főrabbi, aki rámutatott arra, hogy míg a többi egyházak költségvetését teljes egészében az állam fedezi, a zsidóságnak jutott államszegély csupán egy egészen minimális hányadát képezi annak az összegnek, amely a zsidóságot számarányához mérten megilletné. Costachescu közoktatásügyi miniszter válaszolt a felszólalásra és kijelentette, hogy igyekezni fog a Niemirower által felhozott szempontokat figyelembe venni és azon lesz, hogy az eddig folyósított 10 milliós szubvenciót csak egészen kis mértékben csökkentse.

Szenzációs Chanuka-ajándékunk!

Értesítjük igen tisztelt előfizetőinket, hogy mindazok, akiknek előfizetése egy héten belül, legalább január 1-ig rendezve lesz, chanukai regényajándékunkra

igényt tarthatnak.

Saját érdeke tehát mindenkinék, aki előfizetését még nem rendezte, hogy azt haladéktalanul megújítsa.

A regényajándékra való igény a csekk hátlapján külön feltüntetendő, vagy lev.-lapon bejelentendő.

Zsidó Ujság kiadóhivatala.

— EGY AUSZTRÁLIAI „RABBI” Ausztrália fővárosában, Melbourneban egy neológ rabbi, Mark dr. interjú adott egy ottani lapnak, amelyben elmagyarázza, hogy a neológ, azaz „liberális zsidók” mi-
ben különböznek az orthodoxoktól. Többek között ezeket mondta: „El-
lenségei vagyunk a középkori gettó zsidóságnak. Eddig mindig csak őseink vallásáról beszéltünk, eljött az idő, hogy fiaink vallásáról beszéljünk. Én minden lelkiismereti furdalás nélkül megeszem az osztrigát: a sonkát csak azért nem eszem, mert nem izlik. Ehhez a vallásnak semmi köze.” E kijelentések nagy felháborodást okoztak Melbourne konzervatív érzelmű zsidó lakossága körében. Ausztrália összes orthodox rabbijai Kol Nidré estéjén tiltakoztak e kijelentések ellen. Kijelentették, hogy a vallásbeli közönyösség nem azonos a szabadelvű gondolkodással s a vallástalanságot hiába szepítik a „fejlődés” névvel.

— LÉLEKMENTÉS e hirdetésre ezuton is felhívjuk olvasóink figyelmét.

KÉREM, NE FŐZZÖN
OTTHON! KÉNYELMESEBB, OLCSÓBB
HOFMANTÓL HOZATNI!
MENÜ P. 2.

— SZEMÉLYI HIREK. Friedländer liszkai főrabbi f. hó 4-én Budapestre érkezett és Steinmetz Abrahamnál (Laudon u. 9) szállt meg. — Spira munkácsi főrabbi az e heti saboszt (Vajslách) Sopronban tölti.

— A NÉMET SZEMINÁRIUMOK TULTERMELÉSE KEZDŐDÖTT. Most nyílt meg a berlini neológ szeminárium (Hochschule) új szemesztere 140 hallgatóval. Ez az eddig páratlanul nagy szám azt mutatja, hogy a zsidó ifjuság elhelyezkedése igen nehéz és azért szerencsét próbálnak a rabbi-pályán. Németországban tudvalegőleg van még egy mérsékeltlen néző szeminárium Breslauban és egy orthodoxnak nevezett Hildesheimer szeminárium. Így tehát a rabbi-produkció felülmúlja a szükségletet.

— KOLLEKTIV ZSIDÓ ELLÁTÁS. Frankfurtban a mai időket jellemző mozgalom indult meg, amelynek célja magányos nőknek, férfiaknak, házaspárnak otthon nyújtani. Az otthon a legszigorubb ritualitással lenne, közös konyhával vezetve s teljes ellátás, világítás, fűtés s havonként 180 márkába, azaz 200 pengőbe kerülne. A terv megvalósulóféiben van, Magyarországból is sokan felvételnék magukat az otthonba, de kinek van személyenkénti havi 200 pengő biztos jövedelme?

— GYÜJTÉS PALESZTINAI ZARANDOKLÁSRA. Minden jó zsidónak vágya, hogy legalább egyszer lássa életében őseink földjét, a Szentföldet. Egy 3-4 hetes kirándulás 750-1000 pengőbe kerül. Hogy mennél több hittestvérünknek alkalma legyen ezen utazásokban való részvételre, a Magyar Cionista Szövetség elhatározta, hogy utazási alapot létesít a Benkő Bank r. t.-nál (Andrássy út 72) azon célból, hogy mindenki, aki belátható időn belül egy 3-4 hetes palesztinai kiránduláson részt akar venni, azt könnyen megtehesse. Az utazáshoz szükséges összeget kényelmesen összegyűjtheti heti, vagy havi betétek által mindaddig, míg az utazáshoz szükséges összeg együtt van. A pénz a bankban 4 $\frac{1}{2}$ %-kal kamatozik. A gyűjtőnek joga van a pénzt bármikor visszavenni. Befizetési csekk-lapok a Benkő Banktól kaphatók, P. U. A. jelzéssel.

Téli meleg cipők 7.90
fűzős vagy csattos, egységár P

Kapható: **GLÜCK J. UTÓDA Rákóczi-ut 4.**

Ideál cipőáruház Nagyfuvaros-u. 3.

Ideál cipőáruház Szombathely.

Viszontelárusítóknak is.

— **MULT HETI REJTVÉNYÜNK** megfejtése: **לול**. A szónak első része **ל** („kés”) trónust jelent s **Besalach** végén előfordul az „L-ten trónja” kitételben. A szó második része **ל** a számbeli értékével (36) a világot fentartó „36 jámborra” utal. Az egész szó pedig a hónapban kezdődő **Chanuka** ünnep csodáját juttatja eszünkbe.

Megfejtették: Heller Sólem (Bonyhád), Ungár Miklós és Sárika (Érsekivadkert), Blau Andor és Miki (Miskolc), Schwarcz Klára és József (B.-gyarmat), Schönfeld Ernő (Sámszon), Weisz Dezső és Herman (Nyirtass), Noé Dezső és Glück Armin (Hajdunánás), Steinberg Lajos (Hadház), Hauer Rózi, Bertus és Relli (Bodrogkeresztúr), Lefkovits Sándor, Müller Miklós (S.-a.-ujhely), Friedmann Ernő, Friedländer Adolf és Miksa (Kecmese), Schwartz Henrik, Juda és Áron (Carei-Nagykároly), Czeizler Margit, Schlesinger Ilonka (Alsóábrány), Salamon Erzsike és Jantika (Fehérgyarmat), Berger Herman, Reinitz Irénke és Sándor (Balkány), Reinitz Edike (Nyírbátor), Riesel Herman, Steiner Albert (Nyiracsád), Grosz B. kántor (Kobersdorf), Rosenwasser Jenő (Ibrány), Mandl Sándor és József (Kecskemét), Elbogen Heléna, Leonorovits Ilona és Sára (Kecmese), Blau Áron (Pápa), Fuchs Sárika és Sali (Bihar-keresztés).

— A **TISZASZALKAI MARTIR** menyasszony leánya számára kapunk Goldring Márkus főkántor úrtól, Bonyhád P 30.50. (Gyűjtötték: Goldring Rózsika, Márkus Franciska, Hermann Évike.) Schmelzer Hermann úr gyűjtése, János-halma, P 19. Fényes Heléna Kőmörő és Steinberger Rózi Botpalád gyűjtése, egy esküvő alkalmából P 10. Összesen P 59.50. Az eddig kimutatott gyűjtéssel együtt: P 793.—

— A „**MULT ÉS JÖVŐ**” novemberi kulturstíjén bevezetésül Beregi Oszkár elszavalta Patai Józsefnek „Zsoltár Jeruzsálem előtt” c. versét, amellyel igen mély hatást keltett és a közönség lelkesen ünnepelte az előadóművészt és a költőt egyaránt. Először került bemutatásra a „Mult és Jövő”-nek ezen a kulturstíjén, kéziratról Patai Józsefnek a „Holt tenger vára” címen megírt balladája. A ballada szól arról a macadai ezer zsidóról, akik Jeruzsálem elpusztulása után visszavonultak a Holt tenger felett lévő pusztába és 3 évig álltak ellen a rómaiak ostromának és mikor a rómaiak a szemközt lévő hegyről tüzes esővát dobtak Macadába és a várat fel-

gyújtották, a zsidó hősök maguk áldozták fel életüket, nehogy a rómaiak kezébe kerüljenek. És amikor a római légió az ostromlétrán felhágt a falra, megdöbbenve látta, hogy: „Ott fekszik holtan, némán hős ezer zsidó Macadában”.

— **BEKÜLDÖTT HIREK.** A *demecseri* Tiferesz Bachurim a köv. tisztikart választotta: Weisz László korelnök, ifj. Groszman Herman al-elnök, Guttmann Izidor ellenőr, Glück József gondnok, Salamon Dávid és Farkas Éliás titkárok, Lövy Jenő és Rider Salamon jegyzők, Weisz Farkas pénztáros. — *Schönfeld* Lipót rabbi Ujfehértóról az elmúlt szombaton Egerben tartózkodott. A hitközség felkérésére sikerült vendégszónoklatot tartott.

Szerkesztői üzenetek

SZ.: Ha a *Zsidó Ujság* egy orth. hitközségi „eseményt” elhallgat, ami esetleg a neológ sajtóban mégis olvasható, annak rendszerint az az oka, hogy az az „esemény” valójában meg sem történt s csak bizonyos párttól lesz lanszirozva. Az ilyen „híreket” a Zs. U. agyonhallgatásra ítéli. (Olvassuk már a talmudban: *laj semie li klajmer laj szevire li.*) — **D. STREDA**: Hosszu rejtvényt nem használhatunk. — „**SZAKMABELI**”: Kétszerre 3,80, háromszorra 5 P. Előre beküldendő; lehet levélbélyegeken. — **K. L., SOPRON**: Az illetőnek *apjáról* volt szó. — **VAJA**: A dolgozat kissé zavaros. — **L. H., UJHELY**: Az ügyet már hónapokkal ezelőtt szövé tettük. — „**KÁNTOR**”: Szíveskedjék egy kántorhoz fordulni. — **RÁBA-HIDVÉG**: Négy pengő.

Családi hírek

Bernfeld Olly urleányt, *Bernfeld Sámuel* nagykereskedő, a debreceni orth. izr. hitközség elnökének leányát, eljegyezte *Austerlitz Gusztáv*, *Austerlitz Sámuel* miskolci főrabbinak fia.

Mandel Piroška és *Hauser Sándor* november 30-án tartották esküvőjüket a Kazinczy uccai orth. templomban.

Klein Mózes rabbijelölt, *Klein Izidor* gesztelyi kántormetsző fia, eljegyezte *Schönbrunn Sárkát*, Budapest. Az eljegyzési ünnepélyen szép beszédek tartottak: a vőlegény, valamint *Günsberger Ignác*, *Altmann Sámuel*, *Schwarcz Mózes* rabbi. Az est hangulatát hathatósan emelték *Bernát S. kántor* és *veje Berkovits Lajos* énekszámai.

Fényes esküvő folyt le nov. 25-én Szerencsen, midőn *Kornitzer Salamon* leánya *Erzsébet* házasságra lépett *Princz Gyulával*, Sajószentpéterről. A szertartást a menyasszony nagybátyja *Kornitzer Akiba* tolelvai főrabbi végezte, *Grünfeld* Henrik sajószentpéteri és *Deutsch* Jenő abaujszántói főrabbi közreműködésével. A lakodalmi vacsorán az említett főrabbiakon kívül felköszöntőket mondtak: *Pollák* Emánuel szerencsi, *Jungreis* Nándor tokaji főrabbi, *Friedmann* Vilmos nyiregyházi rabbi, *Kornitzer* Lipót (Ujhely), *Németi* Sándor (Nyiregyháza), *Herczeg* Ödön (Sajószentpéter), *Kornitzer* Salamon, *Saphier* Ábrahám, *Neumann* József (Szerencs).

Rejtvény

Egy ötbetűs héber szó

Beküldte: *Steiner Jenő*, Gyömöre.

ראשיתו אל האכל כי היא מרה
אך אחריתו תהי לך לתפארה
תמצאהו על נב המורים
ונם במשנתם של המורים

[Elezét ne add meg, mert keserű a vége azonban dicsőség leend megtalálhatod a szamarak hátán de a bölcsék misnijában is.]

Szerdáig beérkező megfejtők neveit a következő számban hozzuk.

השבת אנירה

Vác és Budapest között elvesztettem egy pár *tefilint*, sötét-kék bársonyban, melyen rajta van a nevem *ישראל קאהן*, valamint a 17 éves szám. Kérem a becsületes megtalálót, vagy aki esetleg megvette, hogy küldje el címemre; költségeit készségeim megtérítem

Kohn Bávid, metsző, Mezőcsát.

Új cipő készítését és javításokat a legjobb anyagból vállalja és szíves pártfogást kér

hitrokoni tisztelettel
Grosz Dávid cipész
KAZINCZY UCCA 14.
orth. ürdő (mikró) mellett.

Katzburg Salamon

könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Elvállalja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

סגבל להדפיס ספרים ביומי ובמחיר נמוך

A királyi vő

11. Irta: Dr. Lehmann. Fordította: Moskovitsné Weisz Amália

Reb Sábse neve ekkor már az egész világ zsidósága előtt fogalom volt. A „Jajre Déó” kodexére megjelent művét, a *Sach*-t már az összes rabbi tanulták és most már a „Chajsen Mispot”-hoz fűzött magyarázatát is befejezte, csak szűkös anyagi körülmények között élve, nem adhatta még ki, mert nem birta a nyomdai költségeket fedezni. Hogy újabb művét is kiadhassa, elhatározta, hogy felkeresi szülővárosát, Vlnát. Hátha az ottani zsidók majd hozzásegítik tervének megvalósításához.

Reb Sábsezenak, Vlnába megérkezve, nagy ünnepeltetésben volt része. Reb Menáchem felajánlotta házáat szállásul amíg Vlnában tartózkodik, több talmudtudós fordult kérelemmel a vendéghez, hogy szombaton tartson *dróset* a templomban. Reb Sábse eleget tett a kérésnek. A templom zsúfolva volt közönséggel. Még a nők is megjelentek, hogy legalább hallhassák e nagy embert, ha már nem áll módjukban őt látni.

Ahogy Reb Sábse elkezdte *drósej*át, Eszternek úgy tünt fel,

mintha édesapjának a hangját hallaná a szószékről. Ugyanaz a hang és beszédmodor. Szinte kezdte már magának bebeszélni, hogy ez csak az ő apja lehet. A templomból izgatottan tért haza. Férje, Reb Menáchem pedig meghívta Reb Sábset *kidüs*-re, az egész hitközséggel együtt. A *kidüs* után élénk talmudi vitába bocsátkoztak, amit azután szivélyes társalgás követett. Dicsérték a ház úrnőjét, ki a királyi udvarban nevelkedett, kényelemben és pompában, de otthagyt mindent és úgy menekült a *jéczer horá* elöl, hogy hű maradhasson hitéhez; majd a rablók kezeibe került, ahonnan Reb Menáchem váltotta ki, nem is sejtve, hogy kicsoda és hogy egykor majd mily jötevője lesz a hitközségnek...

Reb Sábse figyelmes lett a társalgásra. Már nem is hallja a hozzá intézett kérdéseket, a talmudra vonatkozólag, csak egy szót hall most, hogy él... él... *Eszter él* és jelenleg az ő vendége. Örömben szóhoz sem tudott jutni. Csak mikor Eszter bejött, hogy láthassa azt a kedves vendéget, akinek

hangja az ő drága édesapját juttatta eszébe, akkor Reb Sábse felismerte gyermekét. Eszter pedig édesapját — és *zokogva borultak egymás karjaiba.*

A vendégsereg eleinte értelmetlenül nézte a jelenetet, amint Reb Sábse, a talmudtudós királya, Eszterrel ölelkezik. De amikor megtudták, hogy most tulajdonképpen apa és gyermeke találak egymásra, örömmel kiállottak, hogy éljen Reb Menáchem, ki most lett csak igazán a király veje.

(Vége.)

LE AZ ÁRAKKAL!

A selyemvásár

érthető nagy siker jegyében folyik

Szénási Sándor

selyemáruházaiban

mert a cég számolva a rossz gazdasági viszonyokkal, olyan rendkívüli módon szállította le az árakat, hogy azok meglepetésszerű, igaz, őszinte örömet és elismerést kelettenek a hölgyközönség körében.

IV., Bécsi ucca 5, a Deák Ferenc ucca sarkán.

Wien, I., Petersplatz 3.

Apróhirdetések

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér.

HUSZONEGY esztendő óta közvetít házasságokat Nagy Jenő, Rákóczi-ut 57/b. Telefon. Cégnélküli levezetés.

KIZÁRÓLAG előkelő körökben, házasságokat legdiszkrétebben közvetít, Meisels héber könyvkereskedés és tálliszszövőde, Rombach ucca 8. A Rombach templommal szemben. — Bármily könyv megvásárlásáért, levelezőlap hívásra, házhoz megyek.

LÖWINGER Sámuel házasságközvetítő, Kaba. Minden információt kibír. Eredmény biztos.

LEGEREDMÉNYESEBBEN közvetít házasságot Sáfán Jenő, Miskolc, Széchenyi u. 57.

INTELLIGENS talmudtudóssal házasság céljából megismerkedni fiatal leány. Kettősborítékban, 20 fillér portóval ellátott leveleket „Furcsa világ, furcsa próbálkozás” jeligen továbbít a kiadóhivatal.

AKI megértő feleséget akar, írjon „Szóke szépség” jeligére a kiadóhivatalba.

מִיְהוּדָה möchte ein in den 60-er Jahren stehender pensionsberechtigter Witwer בן תורה eine streng fromme חתונה mit retourmarke versehenen Anträge sind unter Chiffre „Kényelmes megélhetés” an die Administration zu senden, von wo dieselben ungeöffnet weiterbefördert werden.

SZEDŐ-NYOMÓ segéd azonnali belépésre állást keres. Cím: Friss Miklós, Kiszvárd, Nyárfa u. 1.

JÓL NEVELT, 4 középiskolát és 2 felsőkereskedelmi jelesen végzett vidéki, intelligens fiatal leány ajánlkozik gyermekek mellé, vidékre is, szigorúan vallásos orth. uriházhoz. Cseléd mellett, háztartásban is segítkezne. Esetleg üzleti irodában is működne. „Vallásos” jelige.

HÁZTARTÁSBAN jártas, főzni jól tudó zsidó lány vagy középkorú nő jobb orthodox családnak felvétetik. Cseléd van. Rosenbaum Bernát, Nádudvar.

17 ÉVES böcher-fiamat tanulónak adnám szigorúan vallásos kőfaragó vagy mechanikushoz. Cím a kiadóban.

IZR., 20 éves, borszakmában jártas fiatalember állást keresne szerény igényvel. „Szombattartó 20” jeligére.

KISEBB családhoz ajánlkozik gyermekeszerető, a háztartás minden ágában jártas fiatal nő. Esetleg magánoshoz is. „Perfekt” jelige.

4 KÖZÉPISKOLÁT végzett, fiatal zsidó úrleány elárúsítónői állást vállal. Jelige „Szombattartó”.

JÓ CSALÁDBÓL, intelligens, 20 éves, szombattartó fiatalember, ki a textil-, divat- és rövidáru szakmában teljes jártassággal bír, irodai munkához is ért, állást keres, esetleg teljes ellátással is, Pestre vagy vidékre. Cím: Weisz Adolfnál, Bpest, Teréz-körút 22. III. 17.

SZÉP papírhéjú diót á 88 fillérért, postacsomagban is szállít, utánvétel mellett, Mandl Márton Gyönygős.

JÓL bevezetett élelmiszerüzlethez pár száz pengővel társ kerestetik. Tőke biztosítva. „Szép kereset” jeligére a kiadóba.

KISZOLGÁLÁSBAN gyakorlott kisasszony felvétetik. Skrek r. t., Dob ucca 27.

Gumiharisnyák Fűzők Gyógyhaskötők

és
egészségügyi cikkek

Hungária Kötőgyár R.-T.

IV., Krisztóf-tér 6
IV., Kossuth Lajos-u. 3
VII., Üllői-ut 49
I., Krisztina-tér 3

TELEFON TELEFON

Lélekmentés

című művem a napokban hagyja el a sajtót. Ez a hitet erősítő, igen érdekes mű, melyet hírneves rabbik ajánlásaikkal ellátottak, magyar nyelven jelenik meg és élvezettel fogják olvasni férfiak, nők egyaránt. *Bolti ára 2.— pengő lesz, de aki azonnal előfizet a könyvre, az P 1.40-ért kaphatja meg.*

Fizessen elő még ma
BAUM BERNÁT, BUDAPEST,
REYAY UCCA 14 címre, vagy a
„ZSIDÓ UJSÁG”-hoz (levélbetyegben is).

Felélő szerkesztő és kiadótulajdonos
GROSZBERG JENŐ

Spatz Henrik könyvnyomdája
Budapest, VII., Kertész-utca 21.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrássy-ut 38.
I. em. Párizsi Áruházal szemben. 25 éves működés.

Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepőlők, pattanások, összes szépséghibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcápolás, bérletrendszer. — Miracle hajeltávolító szer szétküldése utasítással. Minden eddijit felülmul! Díjtalan tanácsadás. (Prospektus).

Weisz Mór orthodox süteődeje

keksz-, teasütemény- és kétszersült gyára

Budapest, VII., Dob ucca 22. — Telefon: József 423-65.

Tarhonya, makaróni és levestészta a legujabb gyártmányaim.

Gyors és pontos kiszolgálás!

Kérjen árjegyzéket!

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ל"ד

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VII., Sip ucca 10. sz.
Telefon: J. 425-90. Csekkszám: 50.791.
Egész évre 20 pengő

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Az új hellenizmus

Irta: Deutsch Géza, a budapesti orth. hitközség alelnöke, az Orsz. Képviselőség tagja

„Rajmemajsz k'él bigerajnom vecherev pipijajsz bejdom — a Mindenható dicsőítése torkukban s kettős kard kezükben.”

A bibliai zsoltárosnak e szavaival amelyeket a zsidó ember minden-napi imájában recitál, lehet talán a legkifejezettebben megjelölni a be-köszöntő Chanuka-ünnep tartal-mát. A kis mécses szent tusákról, dicső küzdelmekről szól, amelyeket a chasmonáj-hősök, a makkabeusok folytattak, az Egyetlenegy kinyi-latkoztatásának, a Tóra törvényei-nek, a zsidóság erkölcesinek védel-mében és szolgálatában. Tudták ők, hogy emberi vitézség nem elegendő a győzelemhez, I-ten segítségével nélkül, s azért harcaik közepette „a Mindenható dicsőítése volt a torkukon”. A makkabeusok könyve el-mondja, hogy Jehüdo Makovi mi-lyen nagy áldozatok árán tartotta meg hadseregével a semito-évet, hogy mily pontosan tett eleget a Devórim 20. fejezetében előirt hadi előírásoknak (amelyekhez hasonló finomat, nemeset, emberit a világ egyetlen törvénykönyve nem pro-dukált) s hazaküldte a harctérről az újonnan eljegyzetteket, az új házat építőket és mint sietett a legelső al-kalommal a szentélyt megtisztítani s chanukó-t, avatást rendezni. Mind-amellett nem felejtették el azt sem, hogy az i-teni segedelem esője a ta-laj megművelése nélkül nem hozhat áldást és harcolni is kell. Harcoltak is kettős karddal (cherev pipijajsz). Az egyik él a küllenségnék szólt, a másik a hellenistáknak volt irá-nyítva. Az utóbbiak voltak ugyanis azok, akik példájukkal lassanként, észrevehetetlen módon romlást, bé-nulást, sorvadást okoztak, akik a bibliai szóval élve előbb orvul lo-pózkodó pestishöz (midever boajfel jahálajch) hasonlítottak, majd pe-dig világhosságnál roncsoló dögvésszé

(miketev jösüd czohorójim) fajul-tak. Ez a két fronton való harc nem szünetelt meg. A kettős kard a „cherev pipijajsz”, még mindig időszerű, ha a Chanuka tanulságát átgondoljuk. Mert az ellenséges külvilággal való harcunknál nem könnyebb az újkori hellenizmussal való küzdelem. Ez a hellenizmus kezdődik a Tóra-tanu-lás abbahagyásával, a profán isko-lákból kiáradó szellemnek a Tóra szelleme fölé való helyezésével, folytatódik a vallási törvények mel-lőzésével, a kényelem tanával, mely nem ismer erkölcsi akadályt, ha karrierről, ha elhelyezkedésről van szó, amely léha anyagiasságával el-posványosítja a lélek emelkedettsé-gét, a szellem felfelé törő törekvését s befejeződik rendesen nyílt hitsze-géssel és elpártolással.

Hadd mondjak el egy esetet, egy tipikus magyar neológ esetet, a mai hellenizmus életéből. Kezdődik Nagykanizsán, ama hitközségben, amely már nyolcvan évvel ezelőtt Arad mellett a hellenizmus góc-pontja volt. Az egyik gócpont rab-bija: Hirsch Fassel unokái, már ép annyira kitértek, mint amilyen ke-resztények az aradi ugynevezett rabbi unokái: a Chorinok. Nagy-kanizsán működött egy iskolaigaz-gató. Az egyik fia bankpályára lé-pett, nőül vette egy pesti izr. hit-községi előljáró leányát, akinek még az a „zechije” jutott, hogy lát-hatta vejét és leányát, amint ünne-pélyesen ujjászületésüket ünnepel-ték a templomban, de — nem zsidó templomban. A másik fiú most halt meg, magasrangú bíró volt s nem tért ki. Megjelent a parte-cédula, amely a zsidó temetőbe való elföl-delésről szólt s a kitért rokonok nem voltak rajta feltüntetve. Talán nem akarták felismertetni megukat. Hisz a multkor egy kitért a felesége né-met nevét is megváltoztatta, hogy rá ne ismerjenek zsidó voltára.

A napilapok egy kiváló hirlapíró haláláról számolnak be. Zsidónak született, majd kitért s a protestán-sok publicisztája lett. Életének utol-só álma, egy protestáns napilap ki-adása, nem valósult meg. Egyik só-gora kiváló filozófus volt, aki a val-lások fölött állott, de azért kitért, a másik — izraelita felekezeti költő. A multkor az elhunyt publicistát felolvasásra kérte fel egy — izrae-lita diákszövetség és amikor a „Zsidó Ujság” ezt a dolgot furcsá-nak találta, nevezett diákcsoport még védekezni próbált.

Ebben a mindent leromboló helle-nisztikus áramlatban épen az a ve-szélyes, hogy megszokottá lesz, ter-mészetessé válik. A neológia köré-ben ez már be is köpetkezett. Az egyik férfiú a hitközségi ülésen sza-val a vallásosságról s elmegy vacso-rázni kitért fivéréhez vagy mesü-medesz leányához. Vannak ugyan mélyérzésű neológok, kik a kitért-kei megszakítanak minden érintke-zést, de ezek nem felekezeti vezérek.

Járvány és árvíz ez az új hel-lenizmus. Mindkét esetben balgaság volna elbizakodni, hogy a mi hatá-runkba nem jön. Járvány ellen izo-lálás kell, árvíz ellen új védőgátak emelése szükséges. A vallását csak szóval tartó izraelita felekezetű pol-gárok a hellenizmussal szemben már elvesztették a csatát. A járvány el-leni szükséges izolálást az ortho-doxiának kell elvégezni. Nem sza-bad a hellenista szellemet beszívá-rogni engedni az orthodox ifjúság körébe. A társadalmi bacillus ellen tiferesz bachurim szervezkedés, a sajtóbeli mérgező mikrobák ellen következetes orthodox sajtól Jó tal-mudtórak kellene, teroszerűen ve-zetett jesivák, a gazdasági harcot megkönnyítő tömörülések. Így le-szünk méltók a chasmonáj-hősök-höz — „I-ten dicsősége ajkunkon, de kettős kard kezünkben”.